

NAMN ATT MINNAS:

HANS HAGNELL

Det spörjs, att en av högerns ledande politiker, en humanitärt sinnad man, med sociala intressen och en tolerant läggning, om två av socialdemokratins mest framträdande — varmed icke sagt mest framstående — yngre riksdagsmän brukar yttra: »Skillnaden mellan Alemyr och Hagnell är den, att Hagnell i alla fall är bildbar.»

Fråga är, om inte detta utlåtande vittnar om en alltför långt driven framstegsoptimism och människovänlighet. Under alla förhållanden lär det vara mer än osäkert, att en så positiv bedömning av Hagnell skulle delas av dennes äldre kolleger i den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Alltsedan den då ännu icke 40-årige Hagnell år 1958 invaldes i andra kammaren har hans något beskäftiga försök att ständigt framträda som arg ung man och i grälsjuk ton söka sak med framförallt de borgerliga partiledarna, snarast väckt mera olust i de egna leden än i motståndarens.

Under årets remissdebatt tillät sig hr Hagnell exempelvis att på tal om försäljning av aktier i statliga företag dra en parallell mellan den tyska nazismen och Sveriges högerparti. Han upplyste om att »nazismen var en rörelse, som för några år sedan utvecklade en mycket stor skicklighet i att göra svart till vitt», vilket var vad högern var inne på »när den vill göra det konservativa partiet till ett radikalt parti». Denna begreppsförvirring, som »högern nu liksom nazisterna tidigare sprider omkring sig», skulle ha

sin praktiska förklaring i att högern vill »bryta ner och göra ett sunt demokratiskt samhälle omöjligt».

Det är inte det enda tillfälle då hr Hagnell varit inne på liknande tongångar; exemplet skulle kunna mångfaldigas. En person som gör sig skyldig till förlöpningar, vittnande om en så häpnadsväckande omdömeslöshet, kan omöjligt inge förtroende i Sveriges riksdag, som vad man än må säga om den dock besitter en stor, trygg fond av sunt förnuft. Sådant nonsens som det hagnellska väcker löje eller leda, alltefter hur man är upplagd. På borgerligt håll har man känt det som en pedagogisk plikt att någon gång tillrättvisa den unge mannen. Men de gamla, kloka, beprövade socialdemokratiska riksdagsmännen skakar på huvudet och viskar till sina borgerliga kolleger: »Vi förstår inte att ni bryr er om att ta notis om honom. Det gör aldrig vi!»

Och faktum tycks vara att Hans Hagnell spelar en något större roll för den borgerliga oppositionen, än inom sitt eget parti. Där spelar han nämligen ingen roll alls.

Hans Hagnell föddes år 1919 i Göteborg. Hans far var överlärare och framgångsrik läroboksförfattare och beskrivs som en kapitalistisk socialdemokrat av remarkabelt slag, med en påtaglig förmåga att samla på sig denna världens goda. Till familjens umgängesvänner lär bl. a. Ernst Wig-

forss ha hört. Redan 16-årig blev Hans Hagnell aktiv inom den socialdemokratiska ungdomsrörelsen och efter att ha tagit pol. mag. vid Göteborgs Högskola med högsta betyg i statskunskap och nationalekonomi, anställdes han år 1946, mer som det tycks av en slump än någonting annat, i landets största fackförbund, Metall. Där har han sysslat med bl. a. strukturundersökningar om metallindustrin och andra ekonomiska utredningar samt allmän ekonomisk upplysningsverksamhet. Han fortsatte att vetenskapa, blev fil. lic. i nationalekonomi 1948, kom in i KF:s förvaltningsråd och blev sekreterare i en utredning om de statliga företagsformerna.

Det var, kan man säga, hans olyckty sedan dess har den unge mannen haft statliga företagsformer på hjärnan. Dessa dystra företeelser har blivit en fix idé hos honom, som förföl-

jer honom dag och natt. Som någon uttryckt saken: »han äter och sover med statliga företagsformer». Och man har svårt att tänka sig ett lugbrare sällskap vilkendera sysselsättningen det än gäller. Nu ägnar han alltså sedan åratals hela sin intellektuella energi, och den är icke obetydlig, åt frågan om statliga företagsformer. Han är anmärkningsvärt receptiv, mycket arbetsam och mycket snabb — inte minst när det gäller att bilda sig omdömen. Man kan lätt inse vilka beklagliga följder det skall få när en sådan natur med ett nästan fetischistiskt raseri förälskar sig i statliga företagsformer. Alltmer enkelspårig, oresonlig, kompromisslös kan han aldrig tänka på, aldrig tala om något annat. En — sägs det — privatim snäll och hygglig pojke blir på detta sätt förvandlad till en fantast, en särling.

Inte undra på att gubbarna i Metall betraktar sin protegé med en alltmer utpräglad skepsis och grubblar över vad de skall ta sig till med honom. Han verkar alldeles för mycket socialdemokratisk ungdomsklubbist av 30-talsmodell för att passa moderna, solida fackföreningsledare. De oroas av en person som på en gång är besatt av en fix idé och låter sig ledas av sina impressioner och sina plötsliga uppslag och de är inte roade av hans fraseradikalism. I den socialdemokratiska riksdagsgruppen hör han — jämte den ändå tråkigare fackföreningsekonom Nils Kellgren — till de minst inflytelserika ledamöterna. Man anser att hans ambitioner inte står i proportion till hans talanger, och att han inte kan räkna på någon framtid i riksdagen. En av hans politiska motståndare har betecknat honom som »ett beklagligt fall av ideologisk röda hund» och det är sannolikt att hans

partivänner i stor utsträckning skulle vara benägna att instämma.

Medan en annan av socialdemokratiens noviser i riksdagen och arga unga män, Olof Palme, genom att etablera sig som hr Erlanders Göran Persson blivit en av partiets mäktigaste män har hans jämnårige och likasinnade Hans Hagnell hemfallit åt betydelselöshet. Varför är han då ett namn att minnas? Ja, visserligen är det sant att han tas på större allvar (måhända delvis på rent taktiska grunder) av oppositionen än av sitt eget parti. Men ponera att en vacker dag — vilket dock icke är uteslutet — hans begåvning, hans envishet, hans fanatism, hans aggressivitet, hans arbetsamhet tas i anspråk av en politiskt mera fruktbar mani än statliga företagsformer. Vem vet om han då inte på sitt håll kan komma att ställa till nästan lika mycket otyg som hr Palme på sitt?

G. U.